

Læseplan for SSF-faget på Haderslev Kristne Friskole

SSF-faget på en kristen skole

Lovgivningsmæssig ramme

På baggrund af grundloven og friskoleloven har frie grundskoler mulighed for at udarbejde egne læseplaner. Det står blandt andet således i de to love:

Grundlovens § 76

Alle børn i den undervisningspligtige alder har ret til fri undervisning i folkeskolen. Forældre eller værger, der selv sørger for, at børnene får en undervisning, der kan stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, er ikke pligtige at lade børnene undervise i folkeskolen.

Friskolelovens § 1

Friskoler og private grundskoler (frie grundskoler) kan inden for rammerne af denne lov og lovgivningen i øvrigt give undervisning, der stemmer med skolernes egen overbevisning, og tilrettelægge undervisningen i overensstemmelse med denne overbevisning. Skolerne afgør inden for de samme rammer frit, hvilke elever de vil have på skolerne.

Stk. 2. Frie grundskoler giver undervisning inden for børnehaveklasse og 1.-9. klassetrin, som står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Skolerne skal efter deres formål og i hele deres virke forberede eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre samt udvikle og styrke elevernes demokratiske dannelse og deres kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene. Skolerne kan tillige omfatte 1-årig undervisning på 10. klassetrin.

SSF-faget på HKF

Folkeskolens obligatoriske emne hedder "Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab". Det kristent-etiske synspunkt på SSF-faget er grundlæggende forskelligt fra den gængse etik i folkeskolen, hvorfor emnet i denne læseplan tager afsæt i SSF-fagets grundlag på HKF (se nedenstående).

SSF-faget er et vigtigt emne, som alle skoler er forpligtet på at give undervisning i. I undervisningen af SSF-faget, på Haderslev Kristne Friskole ønsker vi, med baggrund i det kristne livssyn og de kristne værdier, at nuancere de herskende værdier og normer i samfundet særligt på seksualområdet. Seksualundervisningen er spændende og vanskelig at undervise i, da emnet er af personlig karakter for den enkelte elev – og for underviseren. Der skal udvises stor opmærksomhed over for den enkelte elevs nærhedszone og blufærdighed. På den anden side er det også vigtigt, at læreren møder eleverne i deres verden tæt på de problemstillinger, som er aktuelle for dem, samt indgå i dialog med hjemmene med henblik på at synliggøre, hvordan skolen underviser i emnet. Et vigtigt princip i undervisningen er at begynde med at udfolde det positive i Guds skaberværk, dernæst skal problemer og udfordringer belyses.

På HKF bliver eleverne undervist i sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab på 0.-9. klassetrin. På 0.-7. klassetrin er faget timeløst og flere fag inddrages i undervisningen. På 8. og 9. klassetrin er der afsat en ugenlig lektion i faget.

Forældre og skole har begge et ansvar for undervisningen i de områder, der hører under sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab, og vi anser denne læseplan som et supplement til forældrenes egen påvirkning af deres børn.

SSF-fagets grundlag på HKF:

Undervisningen bygger på overbevisningen om, at:

- Gud har skabt mennesket i sit billede.
- Ethvert menneske uanset køn, alder, seksuel orientering og etnicitet, er elsket af Gud.
- Menneskelivet begynder ved undfangelsen.
- Gud har skabt mennesket som mand og kvinde.
- Familien er den grundlæggende sociale enhed, som Gud har sat mennesket ind i.
- Seksualiteten er en gave fra Gud og en del af Guds gode skabelse af mennesket.

Desuden tager undervisningen afsæt i erkendelsen af, at:

- Seksualitet bør ses i sammenhæng med følelser, kærlighed og familieliv.
- Den bibelske ramme for det seksuelle samliv er ægteskabet mellem mand og kvinde. Samtidig skal undervisningen spejle den mangfoldige seksualitet, som er i vores samfund.
- Kristen etik er båret af budet om at elske sin næste, det indebærer omsorg for alle uanset livsførelse.
- De to køn komplementerer hinanden, og kønsroller er foranderlige.
- Der findes forskellige syn på køn og seksualitet.
- Verden er ikke længere perfekt, sådan som Gud skabte den, den er brudt, og det har konsekvenser for os mennesker på alle områder i livet – også seksuallivet.

Fagformål for SSF på HKF

Stk. 1. Undervisningen skal bidrage til, at eleverne tilegner sig indsigt i faktuelle og værdimæssige forhold vedrørende sundhed, seksualitet og familieliv og kan reflektere over dem i forhold til menneskerettighederne samt til det kristne livs- og menneskesyn og den etik, der knytter sig dertil.

Stk. 2. Undervisningen skal bidrage til, at eleverne får kendskab til egen krop, andres kroppe, grænser og seksualitet. Undervisningen skal medvirke til udvikling af selvværd, livsglæde, trivsel og respekt samt støtte den enkelte i udviklingen af egen identitet i samspil med andre.

Stk. 3. Undervisningen skal give eleverne forudsætninger for, at de i fællesskab med andre og hver for sig kan tage kritisk stilling og handle ansvarsfuldt og hensynsfuldt, hvad angår sundhed, seksualitet og familieliv.

Mål for emnet

Slutmål efter 9. klassetrin

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne gennem en fyldestgørende undervisning har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

sundhed

- fremme egen og andres sundhed og trivsel
- diskutere og redegøre for; baggrunden for og konsekvenserne af udvalgte sundhedsproblematikker
- analysere og vurdere sammenhængen mellem sundhed, forbrug og miljø
- beskrive og samtale om fysiske og psykiske sundhedsfaktorer og vurdere deres indvirkning på eget og andres liv herunder forholdet til alkohol, tobak og euforiserende stoffer
- samtale om faktorer der påvirker det fysiske og psykiske arbejdsmiljø

seksualitet

- forholde sig til seksualitet som noget positivt
- vurdere, hvad der fremmer egen og andre unges seksuelle sundhed
- kende til og redegøre for biologiske og etiske sider ved menneskets udvikling, kroppen og dens funktioner samt seksualitet herunder befrugtning, fosterudvikling og fødsel
- diskutere og forholde sig til forskellige udtryk for kærlighed f.eks. forældreskab, venskab, forelskelse, kærester, ægteskab
- gøre rede for følelsers betydning og for forholdet mellem seksualitet, kærlighed og ansvar
- diskutere hvordan negative konsekvenser af seksuallivet kan undgås
- forholde sig til præventionsmidler og seksuelt overførte sygdomme
- samtale om problemstillinger angående prævention og abort

familieliv

- gøre rede for forskellige familieformer herunder den kristen-etiske ramme for familielivet
- diskutere og forholde sig til kønsroller, som kommer til udtryk i forskellige generationer og i medier
- samtale om følelsers og kærlighedens betydning for familieliv
- gøre rede for betydningen af familien og andre sociale netværk for den enkelte og for fællesskabet
- kende til døds-kriterier samt forholde sig til organdonation, sorg og savn

desuden

- sammenligne forskellige former for livsstil, seksualetik og familieliv
- diskutere og forholde sig til de internationale erklæringer om menneskerettigheder, kende til historiske og internationale perspektiver på sundhed, seksualitet og familieliv og respektere det enkelte menneskes personlige valg af livsstil i denne kontekst
- diskutere og forholde sig til samfundets ligestilling af seksuelle minoriteter
- diskutere og tage stilling til forskellige ideologier bag kampagner og anden mediepåvirkning
- fremlægge og begrunde forslag til løsnings- og handlemuligheder i forhold til problemer omkring sundhed, seksualitet og familieliv
- kunne forholde sig til FN's menneskerettighedskonventioner

Delmål

Efter 3. klassestrin

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

sundhed

- give eksempler på forhold der har betydning for deres egen og deres kammeraters sundhed, herunder mad, søvn, boligforhold m.v.
- fortælle om enkle vigtige regler for sund levevis
- samtale om drenge- og pigeroller
- kende deres krop, kroppens reaktioner og kroppens sprog
- være bevidst om egne og andres grænser

seksualitet

- kende til biologiske og holdningsmæssige sider ved menneskets krop og seksualitet
- kunne sætte grænser for intimitet og respektere andres grænser

familieliv

- have forståelse for familien som en betydningsfuld base for livet
- kende til forskellige bolig- og familieformer

desuden

- udtrykke tanker om og ønsker for dem selv og andre
- give forslag til, hvordan forhold af betydning for dem selv og andre kan blive bedre
- fortælle om, hvad der gør børn og voksne glade og kede af det
- have kendskab til FN's menneskerettighedskonvention

Efter 6. klasses trin

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

sundhed

- begrunde valg om forhold, der har betydning for egen og andres fysiske og mentale sundhed
- beskrive eksempler på den daglige livsstils betydning for sundheden, herunder kost og motion
- give eksempler på, hvordan levevilkår kan påvirke sundhed
- samtale om drenge- og pigeroller i forhold til kropsidealer
- samtale om forskellige sociale netværk herunder sociale medier

seksualitet

- samtale om og redegøre for fysiske og psykiske forandringer i forbindelse med puberteten, som hormoner og menstruation
- kende til undfangelse og fødsel
- samtale om og forholde sig til forskellige følelsesmæssige udtryk som venskab og forelskelse
- tage hensyn til forskellighed i følelsesmæssige udtryk og modenhed
- samtale om og have kendskab til forskellige former for seksualitet

familieliv

- samtale om og redegøre for forskellige familieformer
- vurdere egne og andres positive og negative deltagelse i familieliv samt i sociale netværk
- samtale om betydningen af nære sociale relationer
- samtale om sorg, død og savn

desuden

- have kendskab til FN's menneskerettighedskonventioner
- aflæse og begrunde følelsesmæssige reaktioner
- samtale om og diskutere drømme om det gode liv

Læseplan

1. forløb: 0. - 3. klasse

På dette trin tages udgangspunkt i barnet selv og dets familie. Børnene bør i en tidlig alder få en forståelse af, hvordan deres krop er sammensat og fungerer. Emnet "Min familie" skal have god plads, så familien i praksis anerkendes som et vigtigt fundament for livet. Det er vigtigt også at forholde sig til dødsfald og skilsmisse, da det er noget, som rammer nogle elever. Det vil være naturligt at tage emnerne op, når børnene selv fortæller om oplevelser i familien f.eks. fødsel, sygdom eller dødsfald.

På forældremøder i indskoling tages temaer op omkring at skabe trygge rammer for brug af mobiltelefon, tablets og computere f.eks. ved at bruge computere i fællesrum, installere pornofiltre, have en overvejet praksis omkring udlevering og brug af mobiltelefon, skærmtid samt aldersgrænser for spil.

Forslag til indhold på de enkelte klassetrin:

0. klasse:

Emne	Mål med undervisningen	Forslag til fag (kompetenceområder)	Forslag til aktiviteter
Mig og min krop	Se værdi i forskellige kroppe og blive glad for egen krop	Sprog Krop og bevægelse	Undervisningsmateriale til 0. klasse fra www.jegerkøn.dk (Mig og min krop) Materialer og film fra Sex & Samfund www.underviserportal.dk https://determinkrop.dk/ Lege og øvelser fra Dansk Skoleidræt www.saetskolenibevaegelse.dk
Hygiejne	Lære basale ting om egen hygiejne	Krop og bevægelse	
Min familie	Forholde sig til egen familie	Sprog Kreative og musiske udtryksformer	Lave udstilling med fotos eller tegninger af egne familier
Forskellige familieformer	Forholde sig til forskellige familieformer	Sprog Engagement og fællesskab	Undervisningsmateriale til 0. klasse fra www.jegerkøn.dk (Familieliv) Materialer og film fra Sex & Samfund www.underviserportal.dk Læseraketten
Personlige grænser	At kende normer og grænser for social adfærd samt at kunne respektere andres grænser		Dyrene fra Hermanns have
Følelser	Lære om forskellige følelser og vores		"Det er uretfærdigt" Lis Høhler samt "Gal på alt og alle" og "Er

	samspil med andre		jeg god nok" Fleischer og Mølbak
--	-------------------	--	----------------------------------

1. klasse:

Emne	Mål med undervisningen	Forslag til fag	Forslag til aktiviteter
Følelser og sanser	Lære om forskellige følelser og vores samspil med andre	Dansk Natur og teknologi	Undervisningsmateriale til 1. klasse fra www.jegerkøn.dk (Følelser) Kortfilm: "Lille mand, lille mand" fra www.filmstriben.dk "Dig og mig og Quick" fra Lions Quest Danmark
Krop	Lytte til egen krop og dens reaktioner	Natur og teknologi Idræt	Lege og øvelser fra Dansk Skoleidræt www.saetskolenibevaegelse.dk Tema om krop på www.dr.dk/skole
Skabt som mand og kvinde	Skabe bevidsthed om egen kønsidentitet	Dansk	Undervisningsmateriale til 1. klasse fra www.jegerkøn.dk (Skabt som mand og kvinde) "Pippi Langstrømpe" af A. Lindgren "Vitello får en klam kæreste" af Kim Fupz Aakeson Inspiration og øvelser på www.amnesty.dk/undervisning
Forskellige familieformer	Skabe forståelse for børn med forskellig baggrund og forhold	Dansk Kristendom	U-landskalender Læseraketten DR Sofus https://www.dr.dk/drtv/serie/sofus_7271 "Når søskende strides" HASK
Mangfoldighed	Skabe forståelse for børn med særlige behov		

2. klasse:

Emne	Mål med undervisningen	Forslag til fag	Forslag til aktiviteter
Personlige grænser	Arbejde med personlige grænser og lære at værne om egne grænser	Dansk	Undervisningsmateriale til 2. klasse Fra www.jegerkøn.dk (Grænser) Materialer og film fra Sex & Samfund www.underviserportal.dk
Kropsidealer	Udforske samspillet mellem krop, normer	Dansk Idræt	Undervisningsmateriale til 2. klasse fra www.jegerkøn.dk

	og trivsel. Skabe sunde værdier for egen krop	Natur og teknologi	(Kropsidealer) Materialer og film fra Sex & Samfund www.underviserportal.dk
Følelser	Lære om forskellige følelser og vores samspil med andre	Dansk	Fagdag "Inderst inde" Amygdala fra Hjernevenner (Hjernesmart pædagogik)
Hygiejne	Lære basale ting om egen hygiejne	Idræt	

3. klasse:

Emne	Mål med undervisningen	Forslag til fag	Forslag til aktiviteter
Familieliv	Udforske forskellige familieformer Skilsmisse, sorg og savn	Dansk	Undervisningsmateriale til 3. klasse Fra www.jegerkøn.dk (Familieliv) "Pigen med den sorte kuffert" "Ignora"
Skabt som mand og kvinde	Reflektere over de roller, som drenge og piger indgår i	Dansk Kristendom	Undervisningsmateriale til 3. klasse fra www.jegerkøn.dk (Skabt som mand og kvinde) Materialer og film fra Sex & Samfund www.underviserportal.dk
Børns vilkår og rettigheder i samfundet (jf. FN's børnekonvention)	Have kendskab til Børnekonventionen. Forklare begreberne "ligeværd" og "diskrimination"	Dansk Historie	Inspiration og øvelser på www.amnesty.dk/undervisning Materialer og film fra Sex & Samfund www.underviserportal.dk Læseraketten "Marias dukke" Morten Dürr
Krop og udvikling	Lære om kroppens udvikling fra barnekrop til voksenkrop og kroppes forskellighed		

2. forløb: 4. - 6. klasse

På dette trin gennemføres der præpubertetsundervisning i slutningen af 4. klasse, specielt er undervisning om menstruation vigtig. Undervisningen kan gennemføres med hele klassen eller opdelt i drenge/piger.

I 5. klasse tages emnet pubertet og kroppens forandringer op. Nænsomhed er vigtig, da kroppens forandringer kan medføre et negativt selvbillede.
Forelskelse og varme følelser for andre bliver vigtig for nogle elever i puberteten. Der skal udvises stor opmærksomhed over for den enkelte elevs nærhedszone, blufærdighed og privatliv.
Sundhedsplejersken har en kønsopdelt gruppesnak med elever i 5. klasse om pubertet og hygiejne.

I 6. classes emnet "Sex" vurderes der aktualiteten fra klasse til klasse alt efter klassens modenhed.

Forslag til indhold på de enkelte klassetrin:

4. klasse:

Emne	Mål med undervisningen	Forslag til fag	Forslag til aktiviteter
Mig og min krop - kropsglæde - pubertet - puls og motion	Få positivt forhold til egen krop. Forberedelse på fysiske og psykiske forandringer i puberteten	Natur og teknologi Idræt Dansk	Undervisningsmateriale til 4. klasse fra www.jegerkøn.dk (Mig og min krop) Materialer og film fra Sex & Samfund www.underviserportal.dk https://www.libresse.dk/myter-fakta/din-foerste-menstruation/ DR Ultras pubertetsguide https://www.dr.dk/skole/seksualundervisning/mellemtrin/pubertetsguiden Natek 4. klasse "Hos regnormene"
Grænser - privatzone - overgreb - færden på de digitale medier	Have viden om lovgivning og rettigheder i forhold til egne og andres grænser	Dansk	Undervisningsmateriale til 4. klasse fra www.jegerkøn.dk (Grænser) Materialer og film fra Sex & Samfund www.underviserportal.dk "Dig og mig og Quick" fra Lions Quest Danmark "Trivselshjælperen" Børns vilkår https://wifive.dk
Venskaber	Viden om venskabers og fællesskabers fundamentale betydning	Dansk	Tekster, billeder og musik til danskundervisningen efter lærerens valg "Perlefiskeren" Kåre Bluitgen

			"Ronja røverdatter" Astrid Lindgren
--	--	--	-------------------------------------

5. klasse:

Emne	Mål med undervisningen	Forslag til fag	Forslag til aktiviteter
Køn, krop og seksualitet	Reflektere over forskellige personlighedstyper	Dansk	Undervisningsmateriale til 5. klasse fra www.jegerkøn.dk (Skabt som mand og kvinde) Materialer og film fra Sex & Samfund www.underviserportal.dk Hæftet "Pige & Dreng" fra Libresse kan uddeles
Kropsidealiser - billedredigering på de sociale medier	Forholde sig til begrebet "den perfekte krop" før og nu	Dansk Idræt IT Historie	Undervisningsmateriale til 5. klasse fra www.jegerkøn.dk (Kropsidealiser) Materialer og film fra Sex & Samfund www.underviserportal.dk
Følelser - forandringer i puberteten - sorg og savn	Forholde sig til de følelsesmæssige forandringer i puberteten Forholde sig til det at miste og den sorg og savn der er forbundet med det	Dansk	Undervisningsmateriale til 5. klasse fra www.jegerkøn.dk (Følelser) Materialer og film fra Sex & Samfund www.underviserportal.dk Tekster, billeder og musik til danskundervisningen efter lærerens valg https://www.cancer.dk/laeromso rg/ "Ispigen" Af Bent Haller "Hund i himmelen" Hanne Kvist
Familieliv	At have en forståelse for forskellige familieformer og livet som skilsmissebarn	Dansk Kristendom Historie	Undervisningsmateriale til 6. klasse fra www.jegerkøn.dk (Familieliv) Læse faglige og skønlitterære tekster om familier i et nutidigt og/eller historisk perspektiv

6. klasse:

Emne	Mål med undervisningen	Forslag til fag	Forslag til aktiviteter
Sex - prævention - seksualetik	Have grundlæggende viden om prævention og seksualetik	Dansk Kristendom Natur og teknologi	Undervisningsmateriale til 6. klasse fra www.jegerkøn.dk (Hvor kommer jeg fra) Materialer og film fra Sex & Samfund www.underviserportal.dk
Grænser - overgreb - pædofili - pornografi - opførsel på de sociale netværk	Kende og værne om egne og andres grænser Forholde sig til sociale medier	Dansk Kristendom	Undervisningsmateriale til 6. klasse fra www.jegerkøn.dk (Grænser) Materialer og film fra Sex & Samfund www.underviserportal.dk https://redbarnet.dk/skole/sikker-chat-sikker-adfaerd-paa-nettet/
Følelser - forelskelse - kærester - humør - ensomhed	Have sprog for følelser og vide, hvad der gør børn og voksne kede af det	Dansk Billedkunst Musik	Tekster, billeder og musik efter lærerens valg: - Højtlesning og egen læsning af historier om kærester og forelskelse - Lave interviews med voksne om, hvordan det var med kærester og forelskelse, da de var børn eller teenagere - Se korte børnefilm om kærester og forelskelse - Lytte til musik om kærlighed, fx fra MGP - Se og tale om kunst, der handler om kærlighed og forelskelse
Kroppens udvikling - forandringer i puberteten - hygiejne og almindelig renlighed	Have grundlæggende viden om den menneskelige anatomi og forplantning	Dansk Natur og teknologi Idræt	Undervisningsmateriale til 6. klasse fra www.jegerkøn.dk (Mig og min krop) Materialer og film fra Sex & Samfund www.underviserportal.dk
Sundhed	Viden om sund kost	Madkundskab Natur og teknologi	Natek 6. klasse "Krop og sundhed" (kost)

3. forløb: 7. - 9. klasse

I 8.-9. klasse er det vigtigt at sætte fokus på forskellige etiske spørgsmål og problemstillinger. Det er vigtigt, at eleverne præsenteres for seksualiteten som noget positivt og forstår sammenhængen mellem det fysiske og det relationelle. Samtidig er det vigtigt at fremhæve de grænser og det ansvar, der er forbundet med seksualiteten.

7. klasse:

Emne	Mål med undervisningen	Forslag til fag	Forslag til aktiviteter
Følelser - identitetsdannelse, selvstændighed, gruppepres - jalousi, forelskelse, kærlighed, kærester	Forholde sig positivt til egen seksualitet Forholde sig til forskellige udtryk for kærlighed Gøre rede for forskellige følelsers betydning	Dansk	Undervisningsmateriale fra Sex er Guds idé: www.adamogeva.dk (Kærester – en spændende prøvetid + Bløde mænd og rå piger) Materialer og film fra Sex & Samfund www.underviserportal.dk Tekster, billeder og musik til danskundervisningen efter lærerens valg
Etiske spørgsmål - diskrimination ift. køn og seksualitet - køn og seksualitet i historisk perspektiv - seksualitetens rammer	Kende til den historiske udvikling ift. køn og seksualitet	Kristendom Historie Dansk	www.rettentilmig.dk Temaer om sex, seksualitet og pornografi på www.danmarkshistorien.dk Tekster, billeder og musik til danskundervisningen efter lærerens valg
Sundhed - livsstilssygdomme - rygning - sundt selvværd - anoreksi, bulimi og cutting - angst - psykisk sundhed - kropsidealer	Fremme egen og andres sundhed Kende til psykisk sundhed Forholde sig til rygningens påvirkning	Biologi Dansk Idræt	”Alletiders tobak” Cfu-sundhed@ucsyd.dk Idrætsfagportalen Gyldendal https://idræt7-9.gyldendal.dk
Pubertet - hormoner - hygiejne	Kende til hvad hormonerne gør i forhold til forandringer i kroppen	Idræt Biologi	

8. klasse:

Emne	Mål med undervisningen	Forslag til fag	Forslag til aktiviteter
Følelser - forelskelse og	Gøre rede for følelsers og kærligheds	SSF Dansk	Undervisningsmateriale fra Sex er Guds idé: www.adamogeva.dk

<p>kærlighed, kærester, forlovelse</p> <ul style="list-style-type: none"> - grænser og ansvar - seksualliv - kønsidentitet og kønsroller - LGTB+ 	<p>betydning for familieliv</p> <p>Forholde sig til forskellige kønsroller og kønsformer</p> <p>Kende til forskellig former for seksualitet</p>		<p>(Sex er Guds idé)</p> <p>Materialer og film fra Sex & Samfund www.underviserportal.dk</p> <p>Temaer om sex, seksualitet og pornografi på www.danmarkshistorien.dk</p> <p>”En, tro, tre, nu”, ungdomsroman af Jesper Wung Sung (er filmatiseret)</p> <p>TV-serien ”Skam”</p>
<p>Familien</p> <ul style="list-style-type: none"> - barnløshed, adoption og kunstig befrugtning - ensomhed - ændringer i forholdet til forældrene 	<p>Gøre rede for den kristen-etiske ramme for familielivet i relation til kønsroller og familieplanlægning</p> <p>Forholde sig til ændringerne ift. forældre og venner i teenagetiden</p>	<p>SSF</p>	<p>Materialer og film fra Sex & Samfund www.underviserportal.dk</p> <p>https://www.dr.dk/skole/dansk/mellemtrin/tema/ensomhed</p> <p>https://ventilen.dk/om-ensomhed/</p> <p>http://faaoejepaaensomhed.dk</p>
<p>Etiske spørgsmål</p> <ul style="list-style-type: none"> - menneskerettigheder - samfundets lovgivning - abort - forsøg med æg og fostre - barnløshed - pornografi 	<p>Sammenligne forskellige former for livsstil, seksualmoral og familieliv</p> <p>Forholde sig til problemstillinger angående abort</p> <p>Tage stilling til forskellige interesser bag kampagner, reklamer og anden mediepåvirkning</p>	<p>SSF</p>	<p>Temaer om sex, seksualitet og pornografi på www.danmarkshistorien.dk</p> <p>Tal og undersøgelser om abort på www.sst.dk</p> <p>Materialer om abort på www.rfm.dk</p> <p>Undervisningsmateriale fra Sex er Guds idé: www.adamogeva.dk (Porno påvirker kun de andre) www.rettentilmig.dk</p> <p>Ressourcer på www.mediesundhed.dk</p>
<p>Kroppens udvikling</p> <ul style="list-style-type: none"> - kvindens cyklus - psykiske og fysiske symptomer omkring menstruation, normale forløb, 	<p>Kende til og gøre rede for biologiske sider ved menneskets udvikling, kroppen og dens funktioner samt seksualitet, herunder befrugtning, fosterudvikling og</p>	<p>SSF</p>	<p>Undervisningsmateriale fra Sex er Guds idé: www.adamogeva.dk (Pubertet – en ekstrem forvandling)</p> <p>Materialer og film fra Sex & Samfund www.underviserportal.dk</p>

afvigelser - kvindens og mandens følelsesmæssige svingninger - hormoner, fx hypofysens hormoner, mandlige og kvindelige kønshormoner - vækst og sekundære køns karakterer hos de to køn	fødsel		
Sex - samleje, befrugtning, fosterudvikling, fødsel - prævention - digitale sexkrænkelser	Forholde sig til de biologiske og etiske sider ved befrugtning, fosterudvikling og fødsel Forholde sig til præventionsmidler og kende til problemstillinger angående prævention Lære om og forholde sig til digitale sexkrænkelser og lære hvordan man passer på sig selv og andre	SSF	Materialer og film fra Sex & Samfund www.undviserportal.dk https://redbarnet.dk/skole/sikker-chat-sikker-adfaerd-paa-nettet/ https://redbarnet.dk/skole/sikker-chat-sikker-adfaerd-paa-nettet/deshame-et-undervisningsmateriale-om-digitale-sexkraenkelser/laerervejledning/
Sundhed - alkohol - det brede sundhedsbegreb	Fremme egen og andres sundhed Forholde sig til alkohols påvirkning	Dansk SSF Idræt	"Om alkohol" fra Kræftens bekæmpelse og trygfonden https://www.omalkohol.dk www.alkoholdialog.dk Idrætsfagportalen Gyldendal https://idraet7-9.gyldendal.dk

9. klasse:

Emne	Mål med undervisningen	Forslag til fag	Forslag til aktiviteter
Sundhed - kønssygdomme - stofmisbrug - kosmetiske operationer og kropspyldelse	Vurdere, hvad der fremmer egen og andre unges seksuelle sundhed Forholde sig til stoffers skadelige påvirkning Forholde sig kritisk til	SSF	Materialer og film fra Sex & Samfund www.undviserportal.dk "Det perfekte menneske" hæfte fra Det Ethiske Råd "Det perfekte menneske" materiale fra KK44 skoletjenesten

	forskellige kropsidealer og være glad for egen krop		
<p>Etiske spørgsmål</p> <ul style="list-style-type: none"> - menneske-rettigheder - samfundets lovgivning - genteknologi, - aktiv dødshjælp - organdonation 	<p>Forholde sig til problemstillinger angående genteknologi, aktiv dødshjælp og organdonation</p> <p>Tage stilling til forskellige interesser bag kampagner, reklamer og anden mediepåvirkning</p>	<p>SSF Kristendom Biologi</p>	<p>”Den tjekkede tvivl” hæfte fra Det Etiske Råd</p> <p>https://www.etik.dk/kunstig-befrugtning/dansk-reservebarn-født-hjælpe-syg-søskende</p> <p>https://www.etiskraad.dk/etiske-temaer/kloning/undervisning-til-grundskolen/kloning/etikinterview</p> <p>Forskellige artikler fra Kristelig Dagblad</p> <p>https://www.etik.dk/organdonation</p> <p>https://nyheder.tv2.dk/samfund/2020-09-24-19-aarige-amalie-kom-paa-hospice-jeg-graed-som-jeg-aldrig-har-graedt-foer?fbclid=IwAR056q8TCRQ5iDQ-yiK1mjTVLHzsgiKcw1xy2FnuPCiqk9_OH8K1gAc4YD8</p>
<p>Ægteskabet</p> <ul style="list-style-type: none"> - kærlighed og ægteskab - seksuallivets rolle - troskab - skilsmisse - at leve alene 	<p>Gøre rede for betydningen af familien og andre sociale netværk</p> <p>Forholde sig til forskellige familieformer og familier i forandring</p>	<p>SSF</p>	<p>Undervisningsmateriale fra Sex er Guds idé: www.adamogeva.dk (Ægteskabet – hvad er det lige med det papir? + Singleliv – sejt eller surt? + Kan man blive afhængig af sex?)</p>
<p>Sex</p> <ul style="list-style-type: none"> - grænser - overgreb - pædofili - incest 	<p>Forholde sig til egne og andres grænser</p> <p>Kende til børn og unges rettigheder</p> <p>Kende til pædofili og incest</p>	<p>SSF Samfundsfag</p>	<p>”Træneren” fra Red Barnet</p> <p>Samfundsfagsportalen Gyldendal https://samfundsfag.gyldendal.dk</p>
<p>Familien</p> <ul style="list-style-type: none"> - døden – 	<p>At aftabuisere, turde italesætte og lære at</p>	<p>SSF</p>	<p>https://www.cancer.dk/dyn/resources/File/file/9/4829/143393100</p>

fysiologisk samt sorg og savn	snakke om døden som en del af livet		3/at miste 2015 uddrag.pdf Evt. besøg hos en bedemand
-------------------------------	-------------------------------------	--	--

Undervisningsvejledning

Indledning

Denne vejledning giver forskellige perspektiver på og idéer til den konkrete planlægning og gennemførelse af undervisningen.

Grundlæggende er det vigtigt, at læreren igennem skoleforløbet er bevidst om de beskrivelser i formålet, der peger på, at den enkelte elevs udvikling understøttes, og at der især på mellemtrin og i udskoling, skal lægges vægt på kritisk stillingtagen og ansvarlige og hensynsfulde handlinger. Læreren skal desuden være meget opmærksom i forhold til hvert enkelt barns følelser, det enkelte barn kan i sin opvækst have været udsat for omsorgssvigt og andre problemer.

Grundlaget for undervisning om familien er, at familielivet er de voksnes ansvar, samtidig med at alle i en familie har et medansvar.

Klasseundervisning og intimitet

Klasseundervisningen i seksualundervisning skal forsøges holdt i generelle vendinger. Her er der ikke grund til at blive privat, hverken med eksempler fra lærerens liv eller fra elevernes liv. Eleverne må lære at beskytte sig selv i forhold til offentliggørelsen af private anliggender, men samtidig skal de have mulighed for at være personlig på tomandshånd el. lign. Der skal være tillid mellem personerne, før der kan tales om seksualitet. Det er vigtigt, at skolens lærere, som de vejledere de er, stiller sig til rådighed som ressourcepersoner, hvor enkelte elever har et personligt problem eller en vigtig etisk overvejelse i relation til nærværende emne eller affødt af undervisningen. Desuden skal skolen være opmærksom på at inddrage ressourcepersoner i undervisningen, fx sundhedsplejersken eller en forælder, som har en relevant uddannelse. I disse tilfælde er det vigtigt at tale undervisningsindholdet igennem, så skolens grundlag og holdning fastholdes i undervisningstilbudene.

Hvis en elev søger en fortrolig samtale med en lærer, kan det resultere i en binding mellem personerne, som kan være vanskelig at forholde sig til efterfølgende. Det er naturligt at henvise eleverne til at tale med en fagperson af samme køn. Er sundhedsplejersken en kvinde, kan det være vanskeligt at anvende dette oplagte tilbud for drenge. En læge er også en mulighed.

Samarbejde med hjemmet

Opdragelse er et forældreansvar, men i skoletiden uddelegeres ansvaret til skolen og skolens lærere. Det gælder også seksualundervisning og familiekundskab. Skolen må være parat til en dialog med forældrene. Samarbejdet kunne fra skolens side udmøntes i, at skolen ved en skrivelse orienterer hjemmet, når emnet skal behandles. Der kan orienteres om undervisningens indhold med en opfordring til at tale med børnene og de unge om deres synspunkter. Forældre bør give udtryk for deres holdninger, da det er en del af opdrageransvaret.

For nogle unge kan det være et problem at tale med deres forældre om et intimt emne i en løsrivelsesfase, som puberteten og teenageårene repræsenterer, der kan være behov for, at en anden voksen stiller sig til rådighed. Det kunne fx være en lærer.

Kristen seksualetik

Hvad siger Bibelen om seksualetik? Der er skrevet flere bøger, som har dette tema. Opgaven er vanskelig, da de forskellige bibelske beretninger tager afsæt i en anden kontekst, end den vi kender. Der er dog fortsat god grund til at analysere grundprincipperne og forsøge at fastlægge rammen for en kristen seksualetik. I denne læseplan er grundprincipperne forsøgt beskrevet i afsnittet om fagsyn. At beskrive og fastholde en kristen seksualetik i dagens Danmark er imidlertid ikke uproblematisk, derfor vil emnet også give anledning til diskussion i undervisningen, og det er afgørende, at læreren er i stand til at rumme de forskellige synspunkter, som måtte være repræsenteret i klassen. I den forbindelse er det også vigtigt, at læreren kan hjælpe med at bringe minoritetsholdninger i klassen frem, uanset om disse måtte være i overensstemmelse med eller i opposition til skolens holdning.

Kønsopdelt undervisning

Fordelen ved, at man i en lille del af forløbet kører kønsopdelt undervisning, er:

- at der bliver mulighed for at tale mere frit om emner, som man ellers ikke ville berøre/samtale om
- at det er sundt for unge, at der er en voksen af samme køn, de kan få et modspil fra, og som selv kender problematikkerne
- at dialogen på visse områder bliver mere målrettet